

**Plan for å sikre elevene
et godt psykososialt miljø
på
Sørvik skole**

Revidert desember 2022

1. Formål

Opplæringslovens kapittel 9A omhandler elevenes skolemiljø:

§ 9 A-2 Retten til et trygt og godt skolemiljø

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3 Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering.

Skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme helsa, miljøet og tryggheten til elevene, slik at kravene i eller i medhold av kapitlet blir oppfylt. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

§ 9 A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elever har et trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider ved skolen, skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering dersom det er mulig.

Alle som arbeider ved skolen, skal varsle rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. I alvorlige tilfeller skal rektor varsle skoleeier.

Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal skolen undersøke saken snarest.

Når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, skal skolen så langt det finnes egnede tiltak sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse viser at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørge for at involverte elever blir hørt.

Skolen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak.

I planen skal det stå:

- a) hvilke problem tiltakene skal løse
- b) hvilke tiltak skolen har planlagt
- c) når tiltakene skal gjennomføres
- d) hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene
- e) når tiltakene skal evalueres

Skolen skal dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten etter første til femte ledd.

Forkortet

Med psykososialt miljø menes her de mellommenneskelige forholdene på skolen, det sosiale miljøet og hvordan elevene, ansatte og foresatte opplever dette. Det psykososiale miljøet skal virke positivt på elevenes helse, trivsel og læring, trygghet og sosiale tilhørighet.

Det er den enkelte elevs subjektive opplevelse av å bli krenket som er utgangspunktet for skolens håndtering av opplæringsloven § 9 A-2.

Skolens mål er

- at forebyggende arbeid skal forhindre at elever blir utsatt for krenkende ord og handlinger
- at vi har gode rutiner som avdekker mobbing og umiddelbart følger opp offer og mobber
- at vi i den forebyggende, avklarende fasen og oppfølgende fasen har et best mulig samarbeid med de foresatte.

Planens virkeområde:

Alle deler av elevenes skolehverdag. Undervisning, friminutt og skolevei.

Hva er mobbing?

«En person blir mobbet når han eller hun, gjentatte ganger over en viss tid blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere personer. Det er også et misforhold mellom mobberens styrke og offerets styrke og evne/vilje til å ta igjen».

Dan Olweus

Definisjoner på krenkende ord og handlinger:

Med krenkende adferd mener vi voksne at eleven blir holdt utenfor av faktorer eleven ikke kan gjøre noe med. For eksempel rase, religion, kropp og utseende, evner og kroppsspråk. Husk at dette er en subjektiv opplevelse.

Mobbing innebærer at en eller flere elever sier eller gjør vonde og ubehagelig ting mot en annen elev. Ved mobbing skjer dette gjentatte ganger, og den som blir utsatt, har vanskelig for å forsvare seg.

Utestenging betyr at noen så godt som alltid blir holdt utenfor en gruppe eller klasse.

Vold innebærer at noen bruker fysisk makt for å skade andre.

Rasisme innebærer at noen blir forskjellsbehandlet eller plaget, for eksempel fordi de har en annen hudfarge eller snakker et annet språk.

Diskriminering betyr at en person blir dårligere behandlet eller trakassert, for eksempel på grunn av kjønn, funksjonsevne, tro, hudfarge eller opprinnelse.

Definisjonene er hentet fra Utdanningsdirektoratets brosjyre om elevenes skolemiljø.

I Elevundersøkelsen brukes denne definisjonen:

Mobbing er gjentatt negativ eller ondsinnet atferd fra en eller flere rettet mot en elev som har vanskelig for å forsvare seg. Gjentatt erting på en ubehagelig og sårende måte er også mobbing. Atferden må finne sted to eller flere ganger i måneden eller oftere for å være mobbing.

2. Forebygging

De viktigste punkter for å forebygge mobbing:

- Arbeide aktivt og konkret med klasse- og skolemiljøet
- PALS
- Mitt valg
- Synlige og aktive voksne i friminuttene
- Trivselsledere
- Sosial ferdighetstrening
- Teammøter med mobbing som tema - utarbeide klasseregler mot mobbing.
- Alle skal kjenne skolens handlingsplan mot mobbing: elever, ansatte, foreldre/foresatte
- God proaktiv klasseledelse
- Systematisk og langsiktig arbeid med sterkt fokus mot krenkende ord og handlinger
- Elevmedvirkning gjennom elevråd og skoleutvalg
- Foreldremedvirkning gjennom FAU og samarbeid skole-hjem
- Gjennomføring av elevundersøkelsen hvert år med påfølgende oppfølging av resultatene
- Elevsamtaler og utviklingssamtaler
- Aldersblandede aktiviteter som turdager, aktivitetsløype og idrettsdager
- Skape et skolemiljø der elevene kan/tør si ifra om mobbing

Sosial kompetanse

Sosial kompetanse kan defineres som:

«Et sett av ferdigheter, kunnskap og holdninger som trengs for å mestre ulike sosiale miljøer, som gjør det mulig å etablere og vedlikeholde relasjoner, og som bidrar til å øke trivsel og fremme utvikling.»

(Gabarino 1985, s. 80)

Sosial kompetanse er ikke medfødt og utvikles ikke av deg selv. Det er viktig å arbeide med sosial kompetanse for å forebygge atferdsvansker og psykososiale vansker.

Arbeidet med å utvikle elevenes sosiale kompetanse foregår hele tiden elevene er på skolen.

Det er mange ulike måter å legge opp arbeidet med sosial kompetanse. Skoler og klasser kan ha ulike utfordringer og det kan dukke opp ting i løpet av skoleåret som må tas tak i (f.eks. stygg språkbruk, støy, utestenging, misbruk av sosiale medier osv.)

Målark i sosial kompetanse

Denne planen inneholder fem målark med et hovedområde på hvert ark.

Alle klassen ved Sørvik skole skal jobbe med ett eller flere av målene i forbindelse med arbeidet med klassemiljøet / elevsamtalene.

Målarkene kan da brukes som mal.

Sosialt målark: Selvkontroll

SELVKONTROLL – SELVHEVDELSE – ANSVARLIGHET – EMPATI – SAMARBEID

SELVKONTROLL

Det betyr å:

- kunne regulere forholdet mellom følelser og atferd, å ha kontroll på egne følelser
- kunne utsette egne behov, tilpasse deg fellesskapet og ta hensyn til andre
- kunne takle uenighet og konflikter samt uttrykke følelser på en hensiktsmessig måte

Jeg venter på tur.	
Jeg følger regler og takler motgang i spill og aktivitet.	
Jeg er høflig og bruker ikke respektløst språk som banning og «kalling» når jeg snakker.	
Jeg krenker ikke andre på sosiale medier.	
Jeg lytter til andre uten å avbryte.	
Jeg retter med etter tilsnakk/beskjeder/korreksjon (fra voksne).	
Jeg aksepterer og respekterer at ikke alle mener det samme som meg.	
Jeg tåler at andre kommer borti meg, uten å ta igjen fysisk eller verbalt.	
Jeg holder meg unna slåssing og løser konflikter med ord.	
Jeg kontrollerer temperamentet (sinnet) mitt.	

Jeg kan innrette meg etter en felles avgjørelse.	
Jeg ignorerer når andre irriterer eller provoserer meg.	
Jeg innrømmer når jeg tar feil eller har gjort noe dumt.	

Sosialt målark: Selvhevdelse

SELVKONTROLL – SELVHEVDELSE – ANSVARLIGHET – EMPATI – SAMARBEID

SELVHEVDELSE

Det betyr å:

- kunne ta initiativ og sosial kontakt på en hensiktsmessig måte
- kunne uttrykke og stå for egne tanker og meninger på en akseptabel måte

Jeg tar kontakt med andre på en positiv måte.	
Jeg gjør mitt beste og tør å vise frem arbeidet mitt.	
Jeg setter ord på følelsene mine.	
Jeg presenterer meg for nye mennesker på en høflig måte.	
Jeg sier nei til det jeg ikke ønsker å være med på.	
Jeg sier fra dersom jeg føler meg krenket eller ikke har det bra.	
Jeg tør å gi uttrykk for mine meninger og stå for det jeg sier.	
Jeg tar selvstendige valg.	
Jeg vet hva jeg kan og gir ikke opp selv om jeg møter motgang.	

Sosialt målark: Ansvarlighet

SELVKONTROLL – SELVHEVDELSE – ANSVARLIGHET – EMPATI – SAMARBEID

ANSVARLIGHET

Det betyr å:

- kunne følge regler og ta ansvar for seg selv og egne handlinger
- kunne ta del i fellesskapet ved å ta ansvar for skolens sosiale og fysiske læringsmiljø

Jeg følger skolens ordensregler.	
Jeg møter til rett tid og holder avtaler og tidsfrister.	
Jeg passer godt på egne, andres og skolens eiendeler.	
Jeg tilpasser atferd og stemmebruk etter sted og situasjon.	
Jeg følger godt med når instruksjoner og beskjeder blir gitt.	
Jeg rydder og ordner etter meg når jeg har vært et sted eller brukt noe.	
Jeg arbeider selvstendig.	
Jeg har med det utstyret som er nødvendig både hjemme og på skolen.	

Jeg kommer raskt i gang med arbeidet og bruker tida godt.	
Jeg gjør mitt beste for at alle skal ha det bra.	
Jeg sier fra dersom jeg ser at noen blir dårlig behandlet.	
Jeg tar ansvar for egne handlinger og ber om unnskyldning og ordner opp etter beste evne.	

Sosialt målark: Empati

SELVKONTROLL – SELVHEVDELSE – ANSVARLIGHET – EMPATI – SAMARBEID

EMPATI

Det betyr å:

- kunne sette seg inn i og forstå en situasjon fra andres ståsted
- kunne vise omtanke og respekt for andres følelser og synspunkter
- kunne gjenkjenne og skille mellom egne og andres følelser
- kunne rose andre og glede seg på andres vegne

Jeg kjenner og setter ord på følelsene mine.	
Jeg sier unnskyld når jeg har gjort noe galt.	
Jeg tilgir når andre ber meg om unnskyldning.	
Jeg ser når andre ikke har det bra og prøver å gjøre noe med det.	
Jeg sier positive ting til og om andre og unngår baksnakking.	
Jeg bruker sosiale medier på en bevisst måte som ikke sårer eller skader andre.	
Jeg forstår forskjell på et uhell og at noe er gjort med vilje.	
Jeg godtar at vi er forskjellige og viser respekt for det.	
Jeg vet når humor kan brukes.	
Jeg gleder meg over at andre lykkes.	
Jeg setter meg inn i andres situasjon.	

Jeg ser en sak fra to sider.	
Jeg ler av meg selv og har selvironi.	
Jeg er bevisst på hvordan min stemmebruk og mitt kroppsspråk kan påvirke andre.	
Jeg baksnakker ikke andre og sprer ikke rykter.	

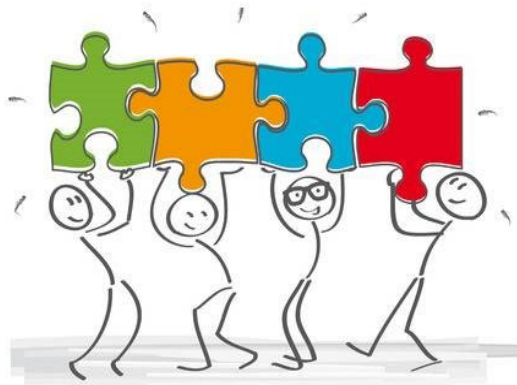
Sosialt målark: Samarbeid

SELVKONTROLL – SELVHEVDELSE – ANSVARLIGHET – EMPATI – SAMARBEID

SAMARBEID

Det betyr å:

- kunne arbeide sammen, dele med andre og hjelpe andre
- kunne vise hensyn og høflighet
- kunne skifte aktivitet og arena på en god måte

Jeg viser høflighet ved for eksempel å hilse, takke og be om noe på en ordentlig måte.	
Jeg konsentrerer meg om egne arbeidsoppgaver.	
Jeg venter med å snakke til jeg får ordet.	
Jeg lytter og er oppmerksom når andre snakker.	
Jeg deler på kunnskap og hjelper til når noen trenger det.	
Jeg holder arbeidsro og lar andre arbeide i fred.	

Jeg arbeider med andre selv om vi ikke er nære venner.	
Jeg innretter meg etter flertallsavgjørelser.	
Jeg er positiv og deltar aktivt på fellesaktiviteter.	
Jeg tar min del av ansvaret i gruppa.	

3. Avdekking

Sørvik skole skal i sin daglige virksomhet arbeide med å avdekke tilfeller av mobbing, diskriminering, vold og rasisme.

Avdekking kan være at ansatte, elever eller foresatte melder fra at noen opplever krenkende ord og handlinger. Skolen skal sikre at elevens subjektive opplevelse kommer fram, og at tiltak settes i gang så raskt som mulig. Dette dokumenteres.

Terskelen for å gripe inn er lav. Det gripes inn når den enkeltes følelse går på at jeg ikke har et godt psykososialt miljø. Når f.eks. barn kommer og varsler.

Skolen har følgende rutiner for avdekking:

Oppgave	Ansvar for oppfølging
Kartlegging av mobbing to ganger per år gjennom utviklingssamtalen/elevsamtalen. Kontaktlærer rapporter funn til avdelingsleder/rektor. Rektor bestemmer videre oppfølging.	Kontaktlærere/rektor Oppfølging av elevsamtalene/utviklingssamtalene på team.
Månedlige møter i tverrfaglig team der helsesøster, kommunepsykolog, PPT, og ledelsen deltar.	Ledelsen
Årlig undersøkelse av omfanget av mobbing ved skolen gjennom elevundersøkelsen.	Kontaktlærere/rektor
Årlig tema på foreldremøter, elevråd og skolemiljøutvalg	Kontaktlærere/rektor
Vakt- og tilsynsordninger	Alle ansatte
Bruke kommunens avvikssystem	Alle ansatte registrerer avvik

4. Tiltak:

På Sørvik skole skal alle elever og foresatte oppleve å bli tatt på alvor hvis de kommer til skolen med bekymring om at en elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger. Skolen tar ansvar og initiativ for å stoppe slik atferd.

Elever som har opplevd å bli utsatt eller selv har utsatt andre for krenkende ord eller handlinger, skal vite at de blir fulgt opp av skolen etter at den krenkende atferden er avsluttet.

Rektor har det overordnede ansvaret for at skolen følger opp saker som gjelder det psykososiale miljøet.

Når det er avdekket at elever blir utsatt for krenkende ord og handlinger, skal skolen sikre en saksbehandling og oppfølging i tråd med lover og forskrifter.

Oppfølging av elever som ikke har et trygt og godt læringsmiljø

Faser for problemløsning:

	Handling	Ansvar	Dokumentasjon
1.	<ul style="list-style-type: none"> Direkte inngrep ved adferd som kan være krenkende; mobbing, vold, diskriminering. Ved bekymring for om en elev har det trygt og godt på skolen. Når en elev, foresatt eller andre tar kontakt, om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Kontaktperson for trinnet varsles. 	<p>Ansatte som ser hendelsen</p> <p>Kontaktlærer</p>	Notat
2.	<p>a) Samtaler med eleven Samtale med eleven for å skaffe informasjon og gi støtte. Gjennom samtaler skal det komme fram at alle elever har rett til å ha et trygt og godt skolemiljø, og at skolen vil sette i gang tiltak for at eleven skal få det bedre.</p> <p>b) Samtaler med foresatte til eleven Informere foresatte om hva som gjøres i saken. Skolen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som skal settes i gang.</p>	Kontaktlærer	Notat
3.	<p>Oppfølging av informasjon som er kommet frem i samtaler med eleven Dette kan f.eks. være:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samtale med elev/elever som krenker - Samtale med lærer/lærere - Samtale med klassen - Oppfølging av helsesøster, sosiallærer, Skoleteamet o.l. 	Kontaktlærer	Notat
4.	<p>Kontakt med elevens foresatte Gjennomgang og evaluering av hva som er gjort i saken. Oppsummering av hvilke tiltak som er satt inn. Saken avsluttes, eller man går videre. Saken avsluttes ikke før foresatte sier en kan avslutte.</p>	Kontaktlærer / ledelsen	Aktivitetsplan skrives i Sikker Sone og sendes hjem til foresatte
5.	<p>Videre sanksjoner dersom mobbing ikke opphører: Rektor fatter enkeltvedtak raskest mulig dersom elevenes rett etter kap 9a ikke oppfylles. Eksempler på tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mobber møter offerets foresatte med kontaktlærer. Må tilbringe tid i en annen klasse. Følges opp av foresatte gjennom skoledagen. Bytte klasse. <p>Husk evalueringsmøter</p>	Rektor	Referat/ enkeltvedtak
6.	<p>Dersom krenkende atferd ikke opphører, skal andre eksterne parter inn i saken, for eksempel PPT, barnevern, politi eller konfliktråd.</p>	Rektor	Referat
7.	<p>Hvis det er voksne ved skolen som plager elever, vil dette bli behandlet som en personalsak.</p>	Rektor	Referat

Skolens rutiner:

	Oppgave	Tidspunkt	Ansvar
1.	Skolens ansatte drøfter områder og skriftliggjør skolens syn på: - Hva er et godt psykososialt miljø? - Hva er krenkende atferd? - Hva er terskelen for å gripe inn? - Når skal skoleledelsen varsles?	Ved skolestart	Rektor
2.	Skolens planer og tiltak for forebyggende og holdningsskapende arbeid gjennomsyrrer skolehverdagen.	Løpende	Rektor
3.	Opplæring og informasjon til alle ansatte - Plan for å sikre elevene et godt psykososialt læringsmiljø på Sørvik skole - Ordensreglementet	Ved skolestart	Rektor
4.	Nye foresatte gjøres kjent med at planen og ordensreglementet ligger på skolens hjemmeside. Nye foresatte skal underskrive på at de har lest dokumentene.	Første foreldremøte høsten	Kontaktlærer
5.	Elever og foresatte informeres om planen og Ordensreglementet.	Hver høst	Kontaktlærer
6.	Tiltak og aktiviteter vedr. skolemiljø tas opp i elevråd.	Løpende	Elevrådskontakt
7.	Gjennomgang av elevundersøkelsen tas opp i personalet, elevråd, FAU, SU og skolemiljøutvalg.	Hver vår	Rektor
8.	Skolen skal evaluere sitt forebyggende og holdningsskapende arbeid hvert år. Evaluering og evt. revidering foretas i personalmøte, elevråd, FAU, SU og skolemiljøutvalg.	Hver vår	Rektor
9.	Vakt- og tilsynsordningen evalueres kontinuerlig.	Løpende	Avdelingsleder
10.	Internkontroll: Sjekkpunkter/praksis i forhold til oppfølging av opplæringsloven § § 9a, 11-1a, 2-9 og 2-10	Løpende	Rektor/avdelingsleder

	<ul style="list-style-type: none">- Månedlige møter i skolens tverrfaglige team- Sjekkliste: Oppfølging av elevenes psykososiale miljø		Kontaktlærere
--	---	--	---------------

